

Az olimpiát idén Angliában, Londonban rendezték meg, július 13. és 20. között. A résztvevő országok száma a tavalyihoz képest eggyel nőtt: idén először szerepelt a Kínai Népköztársaság és az Egyesült Államok csapata, távol maradt viszont Vietnam. A csapatok általában 5 tanulóból álltak, kivéve az izlandi (4 fős), és a kínai (3 fős) csoportokat.

1986-09-273-1.eps

A magyar versenyzők kiválasztása – a korábbi évek gyakorlatának megfelelően – több lépcsőben történt. Az OKTV, az Eötvös verseny, az I. és II. osztályosok tehetségkutató versenye, a Középiskolai Matematikai Lapok fizika pontversenye, illetve a vidéki olimpiai szakkörök vezetőinek véleménye alapján kiválasztott 20 jelölt részére június közepén 3 napos versenyt rendeztek a csapat vezetői (Gnädig Péter és Honyek Gyula). Ezen a versenyen, az elméleti és a kísérleti feladatok megoldása után dőlt el, hogy az olimpiára a következők utazhatnak:

Jakovác Antal IV. o. t. (Budapest, Apáczai Csere János Gimnázium, tanára: Kelemen László.)

Kaiser András IV. o. t. (Budapest, Fazekas Mihály Gimnázium, tanára: Horváth Gábor. Három évig a József Attila Gimnáziumban Sarkadi Ildikó tanítványa volt.)

Kántor Zoltán IV. o. t. (Kecskemét, Katona József Gimnázium, tanára: Sáró Péter.)

Leitereg András IV. o. t. (Szentendre, Mórnicz Zsigmond Gimnázium, tanára: Maknics Gábor.)

Tasnádi Tamás III. o. t. (Budapest, I. István Gimnázium, tanára: Moór Ágnes.)

A csapat tartaléka – aki a válogatóversenyen a fentiekkel lényegében azonos teljesítményt nyújtott – a III. osztályos *Cynolter Gábor* (Budapest, Fazekas Mihály Gimnázium) volt. Az ő szereplésére a jövő évi olimpián képességei és felkészültsége alapján valószínűleg számíthatunk. A csapat részére a vezetők június végén és július elején edzőtábor tartottak, ahol az elméleti feladatok megoldásán túl, főleg a mérési feladatok gyakorlására helyezték a hangsúlyt. Ez a felkészítés a budapesti Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumban, illetve az Eötvös Loránd Tudományegyetemen folyt.

A csapat július 13-án indult Londonba, repülőgépen: kétórás repülés után kipihenten érkeztek meg a londoni Heathrow repülőtérre, ahol az angolok már várták őket. (A repülőgépen a csapattal együtt utazott Erdős Pál matematikaprofesszor is, aki útközben elbeszélgetett a csapat tagjaival.)

Az érkezés utáni első nap a megnyitó ünnepséggel és ismerkedéssel telt el. Estétől másnap reggelig a csapatok vezetőiből álló nemzetközi zsűri megvitatta az elméleti feladatok szövegét és pontozását, majd a vezetők lefordították a feladatokat.

A következő napon került sor az elméleti fordulóra. A feladatok megoldására 5 órát kaptak a versenyzők. Ezalatt 3 feladatot kellett megoldaniuk, számos alkérdéssel és részfeladattal; egy hulláminterferenciával foglalkozót, egy föld-rengés rugalmas hullámainak terjedését leíró feladatot, és egy meglehetősen bonyolult mechanikai rezgési problémát.

A csapatok szálláshelye és a verseny színhelye Harrow volt, ami Eton után a leghíresebb angol középiskola, amelyet 1572-ben alapítottak. Itt tanult többek között Lord Byron, Winston Churchill és Nehru elnök. E régi kollégiumok patinás falai között szállásolták el a résztvevőket.

Az elméleti verseny után, este, szép hangversenyt hallgathattunk meg, amit a Harrow School diákjai adtak.

Az elméleti versenyt követő napot pihenéssel töltöttük. A verseny rendezői erre a napra kirándulást szerveztek. Először Oxfordba látogattunk el, ahol többek között megtekintettük az egyik leghíresebb oxfordi kollégiumot, a Christ Churchöt. Ennek tanára volt az Alice-történeteiről ismert Lewis Carrol (egyébként a matematika professzora). Alice alakját és az Alice Csodaországban néhány szereplőjének figuráit a kollégium ebédlőjének egyik üvegablaka őrzi itt. Az oxfordi látogatás hátralevő idejét kötetlen városnézéssel tölthettük.

Ebéd után indultunk el a Rutherford-Appleton Laboratóriumba. (Más csapatok ugyanekkor a JET-et – Joint European Thorus – a legnagyobb nyugat-európai tokamak-berendezést tekinthették meg.) A Rutherford Intézetben a diákok közlőre láthattak részecskegyorsítót, korszerű, nagyteljesítményű lézereket, és megismerkedhettek a Halley-üstökös vizsgáló Giotto-űrszonda mérési eredményeivel is.

A következő napon került sor a kísérleti fordulóra, amit ugyancsak estétől-reggelig tartó diszkusszió és fordítás előzött meg. A versenyzők két mérési feladatot kaptak, az egyiknek a szövege (magyarra lefordítva) 7, a másiké pedig 5 oldal volt. (A hosszú szövegek miatt egyébként elég sok bírálat érte az angol rendezőket.) Eredetileg még hosszabb feladatokat javasoltak a szervezők, de a nemzetközi zsűri a kérdések 30 százalékát törölte. Az első mérés egy spektroszkópiai feladat volt (különböző rendű szivárványokat kellett megfigyelni egy vízcseppben), a második pedig egy számítógép-szimulációs probléma adatainak az elemzése. Ez utóbbi miatt egyébként szinte valamennyi csapat vezetői tiltakoztak – mondván, hogy ez nem igazi mérési feladat – de más probléma kitűzésére sem lehetőség, sem idő nem volt már. (A rendezők egyébként azzal „védekeztek”, hogy a verseny lebonyolításához a nagy számítógép-cégek pénzügyi támogatása nélkülözhetetlen volt, ezek viszont ragaszkodtak a gépek működtetéséhez!) A mérések elvégzésére kétszer 2,5 órát kaptak a versenyzők.

A kísérleti verseny után sportversenyt szerveztek a diákoknak, majd este egy érdekes előadást hallgathattunk meg, amelyet Charles Taylor professzor tartott, a zenei hangok (hangszerek) és a fizika kapcsolatáról.

A következő nap ismét a pihenésé volt. A résztvevők reggel busszal mentek be Londonba, ahol a Royal Institute-ban megtekintették a Faraday-émlékmúzeumot, azokban a szobákban, ahol a nagy tudós dolgozott. Ezután – még ugyanitt – a verseny fő angol szervezője, Isenberg professzor tartott – kísérletekkel tarkított – előadást a szappanhártyák viselkedéséről.

Ebéd után a résztvevők egy része a Parlamentbe látogatott el, míg a többiek hajóval Greenwich-be mentek, ahol meglátogatták a Tengerészeti Múzeumot és a Királyi Csillagvizsgáló épületét.

Az elutazás előtti utolsó nap délelőttje – legalábbis a versenyzők számára – szabad volt. A csapatok vezetői viszont ekkor egyeztették a javítókkal a kísérleti dolgozatok pontszámát. (A feladatokat természetesen a rendező ország fizikusai javították. Nyelvi és jelölési problémák miatt azonban mindig akadtak megvitátandó kérdések, amiket a vezetők úgy az elméleti, mint a kísérleti forduló után megbeszélhettek a javítókkal.)

A díjkiosztásra július 19-én délután, egy ünnepség keretében került sor. A magyar versenyzők eredménye:

Kántor Zoltán	28,94 pont	III. díj
Jakovád Amtal	27,52 pont	III. díj
Kaiser András	25,80 pont	III. díj
Leitereg András	21,90 pont	dícséret
Tasnádi Tamás	19,76 pont	dícséret

Az elérhető maximális pontszám 50,00 volt, ebből az abszolút első helyezett szovjet Oleg Volkov 37,93 pontot ért el.

Az országok közötti (nemhivatalos) pontverseny és éremtáblázat az idén az alábbiak szerint alakult:

Ország	Összpontszám	I. díj	II. díj	III. díj	Dícséret
Szovjetunió	163	3	1	1	–
Románia	137	1	2	1	1
Nagy-Britannia	125	–	1	2	2
Magyarország	124	–	–	3	2
NSZK	121	–	–	3	2
Hollandia	118	–	–	2	2
Lengyelország	115	–	–	1	3
USA	110	–	–	3	–
Csehszlovákia	109	–	–	2	1
NDK	107	–	–	1	3
Bulgária	92	–	–	–	2
Svédország	80	–	–	–	2
Kína(3 versenyző)	79	–	1	1	1
Törökország	78	–	–	1	–
Finnország	76	–	–	–	1
Ausztria	70	–	–	–	1
Kanada	66	–	–	–	1
Jugoszlávia	62	–	–	–	–
Norvégia	54	–	–	–	–
Kuba	41	–	–	–	–
Izland(4 versenyző)	31	–	–	–	–

Összességében a magyar csapat teljesítménye igen jónak tekinthető. Az egyéni eredmények – a tanulók képességeit ismerve – ugyan némi csalódást okoztak, többen is képesek lettek volna II. díj, de esetleg I. díj elérésére is. Külön kiemelendő a csapatból Kántor Zoltán teljesítménye, aki mindössze 0,06 (!) ponttal maradt el a II. helytől, valamint Tasnádi Tamásé, aki III. osztályos létére a többiekkel összemérhető pontszámot gyűjtött, s ezzel nagymértékben hozzájárult a csapat szép eredményéhez.

A díjkiosztást és a vacsorát követően a szervezők búcsúestet rendeztek a résztvevők számára, ami kellemes, felszabadult hangulatban zajlott le. Másnap reggel már vártak ránk a buszok, hogy kivigyenek a Heathrow-repülőtérre. A hazafelé tartó repülőúton az olimpiai csapat tagjai és kísérői ellátogathattak a pilótafülkébe, ami bizonyára nagy élmény volt mindenkinek.

A jövő évi olimpiát az NDK-ban, Jéna városában fogják megrendezni, július 5. és 13. között. Reméljük a magyar csapat ott is hasonlóan szép eredményt ér majd el.